

גליון נושא: 'פולמוס הפילטרים'

בס"ד, יום ג' לפרשת שלח, ט"ו סיון תשע"ו. דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות מסכת פסחים דף יז: לעורר לב המעיין בלבד, ואין לסמוך על הדברים 'הלכה למעשה'.
נודב להצלחת התורם ובני ביתו ברוחניות ובגשמיות.

הצדדים להחמיר ולהקל

בעלון הקודם הובא כל צדדי הנדון בפילטרים מצד עיקר הדין האם יש בזה חשש של זוחלין, או חשש של שאובין, כעת נביא פולמוס בצדדים נוספים שיש לכאן ולכאן. צדדים אלו נוגעים בעיקר, במקוואות שמיועדים לטבילה דאוריתא!

1. להרויח את שיטת הראב"ד

המקילים: לדעת הג"ר מאיר פוזן שליט"א (מח"ס 'אור מאיר' על הזמנים ועל מקוואות, אביו של הג"ר שלמה פוזן שליט"א רב נאות הפסגה מודיעין עילית) אדרבה יש מעלה במקוה שיש בו פילטר, שבכך מרויחים את שיטת הראב"ד שצריך שיהא בבור הטבילה כ"א סאה מי גשמים, וכשאין פילטר בדרך כלל מחליפים את המים כל יום, וקשה מאוד שיהא למקוה אוצר ענק שיספיק לכ"א סאה עבור 365 יום. אבל כשיש פילטר יכול להחליף את המים אחת לתקופה, ואז יוכל לקיים בשופי את החומרא של הראב"ד. והרחיב בכל זה הגר"מ פוזן בספרו **אור מאיר** (על מקוואות ח"א בקונטרס שבסוף הספר, עמוד תה והלאה).

ואין זה קולא שהרי רוב הפוסקים סוברים להלכה שמעיקר הדין הפילטר זה טוב, ורק שלמעשה הורו לא לעשות את זה במקוה דלמא אתי למסרך, אבל כשאין חשש זה שפיר יש מעלה בפילטר. בפרט שאפשר לטבול כאשר הפילטר אינו עובד, ואז אין חשש מדינא גם לדעת המחמירים כי אם למיגדר מילתא, וכיון שלא היה גזירת חז"ל על זה אין יכולים לחדש גזירה לבד (א.כ.). ואדרבה מצינו בב"י (סוף סימן רא) שאין לחוש אולי לא עשו את ההמשכה כדון, מכיוון שרוב העושים את המקוואות בקיאים, ואין לגזור אולי לא יעשו כדון.

שיטת הרמב"ם והראב"ד: למרות שלדעת רוב הראשונים וכך נפסק בשו"ע אין צריך שישאר כ"א סאה מי גשמים במקוה, מכיון שכל מים שנכנסו במקוה הוכשרו. אולם כבר כתב הש"ך (סימן ר"א ס"ק סג) שבעל נפש יחמיר את שיטת הרמב"ם (מקוואות פ"ד ה"ז) והראב"ד שיש בזה פסול של נטל סאה ונתן סאה שכשר רק עד רובו של מקוה, וצריך שישאר כ"א סאה מי גשמים. וכן כתב בשו"ת דברי חיים (יו"ד ח"א סימן מב) שראוי להחמיר כדעת הרמב"ם. וידוע שהג"ר מאיר ברנדסדופר זצ"ל החמיר במקוה שמיועד לטבילה דאוריתא, שיהא בו כ"א סאה מי גשמים (אם כי לא היקל בעניין הפילטרים), וכן נהוג בהרבה מקוואות להחמיר את שיטת הראב"ד במקוה שמיועד לטבילה דאוריתא.

2. פירוכות

יש מערערים על טענה זו מכמה אנפי. 1. מטו משמיה דהגרא"מ שך זצ"ל שעדיף לא לדקדק לבנות מקוה שיהא בו כ"א סאה כשיטת הראב"ד, כי יבואו להוציא לעז על מי שאינו מחמיר את שיטת הראב"ד (א.כ.). 2. עיין חזו"א (יו"ד סימן קכג ס"ק ב') שהפתרון שעשו בזמנו לצאת שיטת הראב"ד אינו מועיל. ועיין במעשה איש (כרך ד' עמוד ק, קא) שהחזו"א לא רצה להחמיר את שיטת הראב"ד כיון שיצא שכרו בהפסדו, שהמים לא יהיו נקיים ויהיו שימנעו מחמת כן מלטבול. 3. עיין ב'תשובות והנהגות' והרחיב בזה באוצרות התורה (קונטרס מ"א חודש חשון תשס"ו) שמביא טענה זו של הרב פוזן, וחולק עליו שאדרבה כאשר יש פילטר מפסידים את שיטת הראב"ד. ולשיטתו אין להחמיר ולהרויח את שיטת הראב"ד, ולהקל בפילטר שיש בו חשש פסול של

פנינים

שאובין וזוחלין לטבילת עזרא

שאלה: האם אפשר לטבול בבריכה או באמבטיה לטבילת עזרא, או בטבילה לתוספת קדושה של ערב שבת?

תשובה: נפסק במשנ"ב (סימן פ"ח ס"ק ד') בשם האחרונים שארבעים סאה מים שאובים כשרים לטבילה עזרא. וכתב בספר פסקי תשובות (סימן פ"ח אות ו', עיי"ש כל המקורות לדבריו) ובלבד שלא יהיו זוחלין, וגם לא יהיו בתוך כלי, שאלו פסולים מדאורייתא. משא"כ שאובין כשרים מן התורה ולכן כשרים גם לטבילת בעל קרי, וגם לתוספת קדושה, ולכוונות האר"י ז"ל, ולקבלת הארת הקדושה בערב שבת וערב יו"ט וכיוצא בזה, אם כי נכון להדר לכתחילה על מקוה כשירה בכל הידורים.

פילטר חיצוני: ולכן בריכות שחיה כשרים מדינא לטבילת עזרא ולתוספת קדושה למרות שמוקן בהם פילטרים שהמים יוצאים ונכנסים ללא הרף אינו פסול משום זוחלין, למרות שיתכן שיש זחילה מועטת עקב חוסר ההקפדה על איטום מוחלט בכל שטח מקוה המים, מכל מקום כל שהזחילה אינה ניכרת בהדיא אינה פוסלת.

אמנם יש לציין למה שכתב בספר 'טהרת הקודש' לאדמו"ר מתולדות אהרן, רבי אהרן רוט זצ"ל, שיש להחמיר במקוה המיועד לטבילת עזרא, כמו במקוה המיועד לטבילה דאוריתא. ולכן במקוואות של חסידי 'תולדות אהרן' ותולדות אברהם יצחק מקפידים שלא יהא פילטר, כמו במקוה של טבילה דאוריתא [יש שעושים משאבה חיצונית המרוקנת את המקוה לגמרי כאשר לא טובלים, ומטהרת את המים בחוץ, אחר כך המים מוזרמים חזרה לבור] (נ.ה.ש.).

שיעורים של המקוה: בספר דברי יחזקאל להגה"ק משינאווא (בתשו' בבסוה"ס סי' י"ג) שאמבטי אשר נקובה כשפופרת הנוד וקבועה לקרקע כשירה לכ"ע לטבילת עזרא אם מחזקת שיעור מ' סאה.

לפי"ז מי שיש לו אמבטיה אשר יכול למלאותה - 333 ליטר מים לפי שיעורי הגר"ח נאה, ובתקנתא דרבנן שומעין להקל, ולחזו"א מ' סאה - 576 ליטר ושיעור שפופרת הנוד 4.8 ס"מ ונקב יציאת קוטר 3.8 ס"מ ראויה היא מעיקר הדין לטבילת עזרא כשנקב יציאת המים סתום כהוגן אך צריך שיוכל לטבול כל גופו בבת אחת. ❖

זוחלין, ולא שייך להחמיר כשיש חשש פסול מדינא. 4. גם הגרי"ש
שהתיר מדינא מכל מקום לא הסכים להכניס פילטר משום
למיגדר מילתא.

3. גזירת חכמי הדור

גזירה: שמעתי מהג"ר יוסף קדיש ברנסדופר שליט"א שהרי
כתב הרמב"ם (בהקדמה) שבכל דור צריך לציית לגזירות
החכמים, שרואים לנכון לתקן לפי הנצרך באותה שעה. ולכן צריך
לקבל את הסייג שקבעו גדולי ישראל שלא להכניס פילטרים
למקוואות, למרות שאין בזה דין של גזירת חז"ל, אך כך הגון
לנהוג. וכן הורה אביו הג"ר מאיר ברנסדופר זצ"ל שלמעשה לא
יכניסו פילטרים למקוואות כי מי יודע מה ילד יום. אולם גזירה
שלא נתקבלה לא חל על זה תורת גזירה, ושפיר נוכל לומר
שמקוה שמיועד לטבילה דאוריתא חל בזה גזירת חכמי הדור
שלא להכניס פילטרים, אך מקוה שמיועד רק לטבילה דרבנן
למעשה לא נתקבלה הגזירה, וממילא אין בזה בית מיחוש.

במקוה 'רוזנקרנץ' בקריה החרדית בבית שמש אין פילטר,
כדעת הגר"נ קופשיץ שליט"א שלא להכניס פילטרים גם כשמיועד לטבילת עזרא, ושמעתי מהג"ר יעקב פרידמן שליט"א שמצד
הדין פילטר שהוא בתוך המקוה אין בעיה, ולא חשיב כזוחלין כיון שהוא בפנים בתוך הבור. והג"ר יהודה קיניגסופר שליט"א
דיבר עם הגר"נ קופשיץ ואמר לו שהסיבה שהוא פוסל זה הוא בגלל שמתוך כך יבואו לעשות גם פילטר שאינו מותר עפ"י שורת
הדין. אכן הוסיף הגר"י פרידמן שלגבי בריכות שהפילטר הוא מחוץ למקוה אסור משום שהוי כמו זוחלין, ופסול גם לטבילת
עזרא כי בטבילת עזרא מותר רק בשאובין ולא מועיל טבילה בזוחלין. וכן שמעתי מהג"ר מאיר סירוטה שליט"א, שבפילטר של
'מי גלים' מותר מצד הדין לטבול לכתחילה, אפילו בטבילה דאוריתא, גם כאשר הפילטר פועל. ❖

מנהג ישראל תורה

השקה כל הזמן

כדי להרויח את שיטת הראב"ד יש הרבה מקוואות שיש
שם השקה כל הזמן [לדוגמא בסאטמר לפי הוראת
האדמו"ר מסאטמר זצ"ל - הפתח לאוצר פתוח כל הזמן, וכן
בבעלזא] והענין בזה שמהדרים לקיים את שיטת הראב"ד
שצריך שישאר כ"א סאה מי גשמים ואם יש השקה כל הזמן
נחשב שזה מקוה אחת שיש בו כ"א סאה.

עוד רווח יש בזה על פי המבואר בש"ך (ס"ק כ') שצריך
להחמיר את שיטת רבינו ירוחם שצריך שיהא השקה כל
הזמן, ולא מספיק השקה לזמן מועט (מ.מ.ש.).

רבינו מים באוצר: וכלפי להרויח את שיטת הראב"ד
באמצעות מה ששופך הרבה מים באוצר, כתב החזו"א (יו"ד
סימן קכ"ג ס"ק ד') שאינו מועיל, וזה שטר מזויף מתוכו. ❖

הערות מבני החבורה

תגובה על העלון הקודם

על העלון הקודם, התקבל תגובה מאת הרב ישראל מאיר מורגנשטרן שליט"א, בעל מחבר הקונטרס 'בירור דין הפילטרים' (ירושלים
תשע"ב). ויובא בזאת ככתבו וכלשונו.

אני רואה שהמשיבים שם כבר הביאו מהקונטרס. אציין בקצרה רק מספר נקודות.

א. יש נקודה מרכזית שלא ציינו כל המשיבים, שהנושא שעליו דיבר הגר"ש ואזנר זצ"ל כפי המבואר בתשובתו היה כפי
התכנון המקורי של 'מי גלים' בבניית הפילטר עפ"י הוראות הגר"מ פוזן שליט"א, אולם לאחר מכן הוכרחו לעשות כמה
שינויים במבנה הפילטר כדי שיתפקד כראוי, כך שיתכן שפילטר זה של 'מי גלים' אינו עונה לדרישות של הגר"ש ואזנר
בתשובתו. ק"ו הפילטר של החברה השניה ששונה לחלוטין במבנה, כפי שהארחנו בקונטרס בנושא.

ב. בעמוד השער נאמר שבכל המקוואות יש פילטרים חוץ ממספר בודדים, ברוך ה' בכל המקוואות בירושלים של המועצה
הדתית אין פילטרים, בין במקוואות של טבילה דאורייתא ובין של טבילת עזרא, וכה יתן ה' וכה יוסיף.

ג. יש נושא שכלל לא הוזכר במאמרים בנושא, והוא המכשולות הרבים שנוצרים ע"י הפילטר, וחכם עדיף מנביא הגרי"ש א
זצ"ל וגדולי ישראל שהתנגדו להכנסת דבר זה, היה בדיקן מהחשש ששינוי עלול לגרום לבעיות כשרותיות של המקוואות,
וצדקו בדבריהם כפי שהראנו כמה אופנים בקונטרס, וכן מתאר אממו"ר שליט"א שהלך עם הגר"י פויספר שליט"א
בשליחות הגרי"ש א זצ"ל לבדוק מקוה אחד שהיה בו פילטר, מקוה זה בזכות הפילטר "חסכו" ולא החליפו את המים
במקוה במשך כמה חדשים, כתוצאה מכך המים שבאוצרות עמדו ללא תנועה במשך חודשים אלו. ביקשו מהבלן לפתוח
את מכסה האוצר ומחזה מצמרר נגלה לעיניהם – גן חיות של ממש, בעלי חיים קטנים וגדולים קיפצו מתוך המים שעמדו
שם. וכאן הבן שואל, מה יעשה בלן של מקוה דאורייתא שטבלו בו מישהו עם מחלה זיהומית, וצריכים להחליף את המים,
ולפתע יוצאים עם המים לתוך בור הטבילה מקקים וצפרדעים, מה יעשה הבלן? הפתרון פשוט, באין רואים ימלא מהברז
את המקוה. ואם מדובר במקום שיש בלן יר"ש נקוה שיעמוד בניסיון, אך מה עושים במאות מקוואות שהבלן לא עונה
במדויק לקריטריון הנ"ל ואין בור נוסף? זו דוגמא אחת מיני רבים (ראה עוד בקונטרס, ועוד במציאות), שכל המתמצא
בתפעול מקוואות יודע כמה הבעיות חמורות, והתוצאות והמכשולות מי ישרום. (אגב, לאחר הוצאת הקונטרס העביר לי
בלן אחד ממקוה שיש בו פילטר מסר, שבכל מה שקשור להלכה הוא לא מתערב, אך הבעיות החמורות שהוצגו כתוצאה
מהפילטר הינם נכונות מאוד).

ד. בכל זה לא נגענו כלל בהיבט הבריאותי (ונשמרתם לנפשותיכם) של אי החלפת המים במשך חדשים רבים, כשהמים
מתמלאים בחיידקים, והבלן צריך להשים כמויות אדירות של כלור שעוזרות באופן חלקי.

כתבתי כמה נקודות מקופיא, ויש להאריך עוד, אך אין הפנאי לזה. בהערכה רבה, ישראל מאיר מורגנשטרן.

המכון הטכנולוגי להלכה

מאיךד בשיחה עם הרב אברהם משה הלפרין שליט"א מהמכון הטכנולוגי להלכה, הוא קובע: כל אדם שחפץ לברר כשרות דגם
מסוים, או חברה מסוימת מוזמן לפנות למכון, ויקבל את כל המידע הרלוונטי העדכני, שיש בזה חילוקי דינים בין חברה לחברה, ובין
דגם לדגם. אולם זה ברור שאין לפסול את עצם מציאות הפילטרים, שכן גדולי ישראל סמכו את ידיהם על סוגים שונים שהתברר
כשרותם. גם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שלמעשה לא הסכים להכניס את הפילטרים למקוה על הסף, מחשש תקלה ומשום שאין מכניסים
דברים חדשים למקוה, אמר בפירוש שהפילטר הכשר הוא 'תיקון גדול' שמרבה טהרה בישראל. וכידוע הגר"ש ואזנר זצ"ל הכשיר
לכתחילה דגם מסוים. ולכן פילטר שנבדק ואושר, אין בו בית מיחוש כלל. ❖

'צומח הפסח'

תפוזות, תפוזות, תפוזות. ני"ב: 052-7687405 . פקס: 02-6507823

גליון נושא: 'טבילה במקווה'

בס"ד, יום ג' לפרשת שלח, ט"ו סיון תשע"ו. דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות מסכת פסחים דף יז: ועורר לב המעיין בלבד, ואין לסמוך על הדברים 'הלכה למעשה'.
נודב להצלחת התורם ובני ביתו ברוחניות ובגשמיות.

גר צדק רק לפי שיטת ר' חיים נאה

שאלה: מעשה שהיה באברך תושב ארץ ישראל שנוסע בקביעות לארצות העמים, לחזק בתפוצות, ולדאוג שם להרבצת תורה, כאשר ביקר באיזה עיירה נידחת, נכנס לבדוק את כשרות המקוה, והוא רואה שיש מקוה מהודר המיועד גם לטבילה דאוריתא וטבילת גרים, והמקוה בנוי בשיטת בור על גבי בור, שהאוצר בנוי מתחת למקוה, ונחרד לראות שכאשר החליפו את המשאבה של בור הטבילה למשאבה חדשה משוכללת, תקעו את המשאבה עמוק מדי, וכל פעם שמפעילים את המשאבה מתרוקן כל המים, כולל האוצר שמתחת למקוה שטובלים בו,

אכן כאשר האברך נכנס לתוך האוצר הוא בדק ומצא שהמשאבה לא מגיע ממש עד קרקע האוצר, ונמצא שנשאר קצת מים כאשר הוא מדד לפי ס"מ מזויק הוא נוכח לראות שלפי השיעור של ר' חיים נאה נשאר באוצר שיעור מקוה של ארבעים סאה, ואילו לדעת החזו"א אין כאן שיעור מקוה, נמצא שכל אותם גרים שטבלו שם, הם יהודים כשרים רק לפי שיטת ר' חיים נאה, ולא לפי שיטת החזו"א.

1. צדדי הנדון

קעת יש לדון, האם אותם גרים צריכים להחמיר את חומרות החזו"א בדיני שיעורים, שלכאורה זה כמו שני חומרות סותרות שמבואר בגמ' דזה כמו כסיל. עוד יש לדון האם אותם גרים צריכים גירות חדשה לחומרא לפי שיטת החזו"א (ר.ל.).

דעת הג"ר **בונים שריבר** שליט"א שיש לדמות זה לדברי הרמב"ם לענין טומטום ספק זכר ספק נקיבה, שצריך להחמיר גם החומרות של זכר וגם של נקיבה מגיל 12, ושואל הכס"מ איך יתכן שמגיל 12 יהא לו החומרות של זכר, ויש שהגיהו שם, אכן לכאורה כתוב כאן שצריך להחמיר את החומרות לכל הצדדים (ר.ל.).

2. תשובת הגר"י זילברשטיין

וכתב הגר"י **זילברשטיין** שליט"א בתשובה על שאלה זו: התשובה מתחייסת בתחילתה אם יהודי זה הוא ספק יהודי, או שהוא יהודי ודאי, ולבסוף מבואר שהוא יהודי כשר, כי גם לשיטת החזו"א המקוה כשר.

לכאורה היה מקום לדון שהוא ספק יהודי, וכמו שכתב **במשנה ברורה** (סימן תפו סק"א) שיש אחרונים [צ"ל חת"ס] שהוכיחו דביצים המצויים בזמנינו נתקטנו הרבה עד למחצה מכפי שהיו בימים הקדמונים שבהם שיערו חכמים, ויש לחלק בזה לענין שיעורין בין דבר שחיובו מן התורה לדבר שחיובו מדרבנן, וכל דבר שחיובו מן התורה יש להחמיר כפי השיעור הגדול.

אך נראה שגר זה הוא יהודי כשר לכל הדעות ואין עליו פקפוק, אך תחילה יש לדון אם נדוננו הוא ספק דאורייתא, או ספק דרבנן:

א. שיעור המקוה - אמרו חז"ל (עירובין דף ד' ע"ב) "ורחץ במים את כל בשרו" (ויקרא טו טז) מים שכל גופו עולה בהן, וכמה הן

פנינים
מעלת הטבילה בערב שבת קודש
רוח קדושה: איתא ב**זוה"ק** (פרשת ויקהל דף ר"ד) כד עיל שבתא אצטריכו אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משמושא דחול, מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושרא על עמא, וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא, ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עילא, בעי לאסחאה גרמיה למשריה עלה ההוא רוחא עילאה קדישא.
הכנה לשבת: כתב בספר **פלא יועץ** (ערך טהרה) ואם לעולם הטהרה במקוה הוא טובה, על אחת כמה וכמה בערבי שבתות וערבי ימים טובים וערב ראש חודש, שצריך לעשות הכנה, ולהיות כלי מוכן לקבל הארה ותוספת קדושה היורדת למטה בימים אלו, ומזיו שפעתם יומשך קדושה על נפשו ורוחו ונשמתו וישאר הארתם לכל הימים.
נשמה יתירה: כתב בספר **זכרו תורת משה** לבעל החיי **אדם** (סימן א' סעיף ב'), שיכול אדם להתבונן ולנסות, כי כאשר יכוין בדעתו ויהיה יראת ה' בלבו, ויהיו מעשיו רצויים, אז בודאי לאחר שיטבול בערב שבת לקבל קדושת שבת, יבין בעתו שניתוסף לו נשמה יתירה, וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים בלא שום ספק, אבל כשאין נשמתו טהורה, אז לא ירגיש בקדושת השבת.
לקנות קדושה: כתב בספר **ראשית חכמה** והעיקר שצריך האדם לעשות ביום השישי בגופו, לקנות קדושת השבת ונשמה יתירה, היא טבילה בארבעים סאה, כדי לפשוט לבוש רוח חול, וללבוש רוח קדושת שבת. **תפילתו תתקבל:** כתב **בספר הקנה** הטובל עצמו ערב שבת, הקב"ה מקבל תפלתו וקושר בו אהבתו (י.ש.ק.).
נר"ן: יעוין בספר **פרי עץ חיים** (שער השבת פ"ד) בשם **האר"י**, כי הזוכה בנפש יתירה בשבת וכו' ואז אין הארת נפש יתירה מכסה אותו עד שיעשה טבילה. ועי' **חסד לאלפים** (סי' ר"ס א') באריכות בזכיית תוספת נפש רוח נשמה על ידי טבילה בערב שבת. (המובאות מתוך קונטרס 'עניני טבילה המקוה וטהרתה').
אינו חיוב: למרות האמור, עדיין יש להבחין, שטבילה במקוה בערב שבת אינו חיוב, כי לא הוזכר בגמ' ובפוסקים. ואדרבא מפורש **בגמ'** (שבת דף כה: כה) כך היה מנהגו של ר' יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך ד' צבקות. ולא הוזכר שטבל במקוה (מ.ז.). וכן הזוהר הנ"ל יתכן שהכונה לרחיצה ולא לטבילה (י.מ.ג.). ורק ביו"ט מצינו **בגמ'** (ר"ה דף טז: טז) שחייב אדם לטהר עצמו ברגל, אך לא בשבת (ב.א.ל.ר.). ❖

אמה על אמה ברום שלש אמות, ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה. יש כאן שלשה שיעורים, א. מים שכל גופו עולה בהן, ויש אנשים קטנים, שאצלם השיעור פחות מג' אמות, ב. אמה על אמה בגובה שלש אמות, ג. ארבעים סאה, ויש לדון איזה שיעור היא העיקר.

בלבוש (יו"ד סימן רא ס"א) **ובב"ח** (יו"ד סימן רכ) כתבו, שעיקר השיעור מן התורה, הוא שכל כולו עולה בה בבת אחת, ולכן כלי קטן שיעורו שהכלי יכנס למים, ורק מדרבנן צריך ארבעים סאה. **ובש"ת הריב"ש** (סימן רצד) משמע שעיקר השיעור הוא אמה על אמה

מנהג ישראל תורה

טבילה בנהר קפוא

בספר 'הרב הדומה למלאך' (עמוד 229) על הגר"ב ליבוביץ זצ"ל בעל ה'ברכת שמואל' מסופר: אחר פטירת הגר"ר מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, שלח ה'אמרי אמת' קבוצה שלימה מתלמידי הישיבה לקמניץ. תקופה קצרה אחרי שהגיעו שמע הגר"ב, שישנם בחורים שהולכים לטבול בנהר, וכאשר קופא הנהר בעקבות הכפור שוברים חלקם את הקרח בכדי לטבול. הגר"ב שכידוע היה חרד לבריאות תלמידיו נבהל וחשש לבריאותם.

יום אחד אחרי השיעור קרא להם ואמר ששמע שיש טבולים בנהר הקפוא, וזה סכנת נפשות מכיוון שעלולים להצטנן, כולם שתקו אמנם אחד מהבחורים אמר שיש קבלה מהבעש"ט, שמי שטובל קודם התפילה עכ"פ טבילה אחת לא ינזק, אמר להם הגר"ב שאם קבלו כן מרבתיים, ויש להם אמונת חכמים אינו אומר להם כלום (מפי רבי שמואל אורנשטיין).

ועיין ב'ארחות רבינו' בשם הסטייפלער שכתב כעין זה, שמי שטובל טבילה אחת לשם שמים, מובטח לו שלא ינזק מאותה טבילה.

תוספת קדושה: מסופר שהסטייפלער הלך לטבול בראש השנה קודם התקיעות, תמה החזו"א ואמר - לא שמענו שתפילת שחרית מטמא. ענה הסטייפלער, הרי כתוב שהכהן גדול טבל ביוה"כ כמה פעמים לפני כל עבודה, אף שלא נטמא בינתים, רואים שיש תוספת קדושה גם באדם שכבר טבל (י.ו.ז.).

מנהג זה של הסטייפלער, מוזכר במטה אפרים (תקפ"ה ס"א) יש מאנשי מעשה שהתוקע והמקרא והש"ץ טובלים קודם התקיעות. מאידך יש נוהגין עפ"י המשנ"ב (ביאור הלכה סוף סימן שכ"ו סעיף ח' סוף ד"ה אדם ועי"ש במשנ"ב ס"ק כ"ד) שלא לטבול אף בצונן בשבת וי"ט לתוספת טהרה בלבד רק במקום צורך. ❖

ג. עיקר המנהג היה כשיטת הגר"א נאה - אף שיש מחלוקת גדולה בפוסקי זמננו לגבי השיעורים, והצל"ח חידש שנתקטנו השיעורים, וכן נקט החזו"א, עד ימות הצל"ח היה השיעור העיקרי כשיעור הקטן, וכן היה המנהג המקובל, גם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל כתב (קובץ תשובות ח"ב סימן ל) שהשיעור המקובל ושכן נהגו ונוהגים, הוא השיעור של הגר"א נאה, ואם נאמר שהוא ספק יהודי, נמצא שאנו מוציאים לעז על הראשונים.

3. סוף דבר

אמנם כל זה לא היה אלא לרווחא דמילתא, אבל נראה שגר זה הוא יהודי כשר לכל הדעות, ללא ספיקות, כי בכל המקוואות ממשיכים את מים השאובים למקוה על הקרקע, וכתב בש"ע (י"ד סימן רא סמ"ד) שמים שאובים פוסלים את המקוה רק כשנשפכו מכלי, אבל אם נמשכו המים על הקרקע אינם פוסלים את המקוה עד שיהיו מחצה על מחצה. כיצד, מקוה שיש בו עשרים סאה ומשהו מים כשרים, והיה ממלא ושואב חוץ למקוה והמים נמשכים ויורדים למקוה, בין שהיו נמשכים על גבי קרקע או בתוך הסילון וכיוצא בו מדברים שאינם פוסלים את המקוה, הרי הוא כשר ואפילו השלימו לאלף סאין, שהשאובה שהמשיכוה, כשרה אם היה שם רוב מ' סאה מן הכשר.

לסיכום: הגר כשר וישר לכל הדעות, וכל מה שעשה ויעשה הכל נעשה כדת וכדין - עד כאן תשובת הגר"י זילברשטיין שליט"א העירו על דברים אלו, שהרי הגר"ח נאה בעצמו כתב בטבלה שעשה על שיעורי תורה (בספרו שיעורי מקוה עמוד קסא, ובשיעורי ציון עמוד עג, וכן מובא בספר זמני ההלכה למעשה) שיש להחמיר במקוואות כשיטת החזו"א (מ.ט.). ❖

הערות מבני החבורה

תוספת קדושה על ידי מקוה

השגות נפלאות: כתב בספר יסוד ושורש העבודה (שער ח' העליון פרק א') שצריך לטבול את עצמו בערב שבת קודש שלא יכנס בקודש וטומאתו עליו טומאת הגוף ח"ו, ואפילו אדם שעומד בחזקת טהרה מצוה גדולה לטבול בעש"ק, כי הטבילה בעש"ק מועיל לקבל מנשמה יתירה בשבת, ובלתי טהרת המקוה בוודאי לא ישיגנה. ועיין בזוהר הק' (פרשת ויקהל דף רד עמוד א').

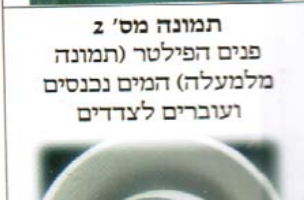
בשמים בהבדלה: השואל הקשה להגר"ח זונפלד זצ"ל (ש"ת שלמת חיים או"ח סימן רסז) שלפי דברי היסוד ושורש העבודה, דמי שלא טבל בערב שבת אינו זוכה לנשמה יתירה, הנה בבשמים בהבדלה כתבו הטעם משום דאז נסתלק הנשמה יתירה, ולא מצינו דמי שלא טבל לא יברך על הבשמים בהבדלה. והשיב לו הגר"ח כנראה שאינו זוכה לזה בע"ש, אבל בשבת עצמו עם כללות ישראל שנכללו גם על הקטנים, חלה הנשמה יתירה על כולם, ועכ"פ מי שאפשר לו לטבול זוכה בזה ביותר. ועוד שיש בזה לא פלוג, ואפילו אדם שחילל את כל השבת, חייב להבדיל עם בשמים. ❖

התמונות מתוך הקונטרס בירור דין הפילטרים

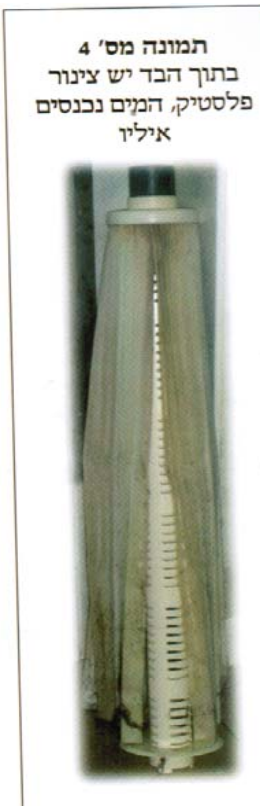
תמונה מס' 1
כניסת המים אל הפילטר

תמונה מס' 2
פנים הפילטר (תמונה מלמעלה) המים נכנסים ועוברים לצדדים

תמונה מס' 3
בד הפילטר, המים עוברים דרך הבד, והלכוך נתפס בבד

תמונה מס' 4
בתוך הבד יש צינור פלסטיק, המים נכנסים איליו

תמונה מס' 5
צינור הכלור - ממוקם בתוך צינור הפלסטיק שבתוך הבד, קוטר כ-2.5 ס"מ בתחתית אריג להחזקת הכלור

תמונה מס' 6
פתח 'שופרת הנוד', (שים לב, בד הפילטר סמוך לפתח)

תמונה מס' 7
תחתית המכשיר (יציאת המים מהצד האחורי בתחתית, אינו נראה בתמונה זו)

תמונה מס' 9
תחתית המכשיר, הצד הימני מזהודק לקרקעית המוקדה, יציאת המים משמאל, שים לב מקום יציאת המים ממועט ע"י ה'פרופלור'

תמונה מס' 10 - תזוזת המים ניכרת על פני כל המקוה

